

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
دانشکده داروسازی

پایان‌نامه‌ی دکتری عمومی داروسازی

عنوان

**بررسی استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی کشورهای انگلیسی‌زبان و
ارزیابی دیدگاه بیماران و داروسازان ایران در خصوص این نوع از
داروخانه‌ها به منظور ارائه‌ی مدل کاربردی و کارآمد**

اساتید راهنما

دکتر حسینعلی ابراهیمی

دکتر سعید صادقیه اهری

استاد مشاور

دکتر معصومه محمدی منفرد

نگارش

امین قربانی

شماره پایان‌نامه

۱۲۵-د

خرداد ۱۴۰۱

نخستين ثمره‌ي تحصيلم تقديم به

مونا، رز، نيما، مارال و آنا

با تقدیر و تشکر شایسته از:

پدر و مادر عزیزم

اساتید بزرگوارم جناب آقایان دکتر حسینعلی ابراهیمی، دکتر سعید صادقیه اهری و

سرکار خانم دکتر محمدی منفرد

سرکار خانم دکتر عاطفه منصوریار

چکیده

مقدمه: با افزایش نقش اینترنت در خدمات مختلف مرتبط با سلامت، خرید و فروش اینترنتی دارو به صنعتی پرسود در سراسر جهان تبدیل شده و بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، از خدمات داروخانه‌های اینترنتی بهره‌می‌برند. ارائه‌ی خدمات و محصولات دارویی توسط داروخانه‌های اینترنتی، با مزایا و معایب متعددی همراه است. با توجه به ممنوعیت فروش اینترنتی دارو در ایران، مطالعه‌ی حاضر با هدف بررسی استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی در کشورهای انگلیسی‌زبان و بررسی و مقایسه‌ی نظرات داروسازان و بیماران ایرانی در ارتباط با جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی، جهت ارائه‌ی یک مدل کاربردی و کارآمد برای راه‌اندازی این نوع از داروخانه‌ها در ایران، انجام گردید.

روش‌ها: در این مطالعه، جهت بررسی استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی کشورهای انگلیسی‌زبان، منابع مدون موجود در سایت‌های منسوب به سیستم بهداشتی و درمانی این کشورها، استخراج و ترجمه گردید. جهت بررسی و مقایسه‌ی نظرات داروسازان و بیماران ایرانی، ۲ پرسشنامه‌ی جداگانه که هر یک شامل سوالات دموگرافیک و گزاره‌هایی در ارتباط با جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی بود، طراحی و سپس توسط ۳۷۱ داروساز و ۳۷۹ بیمار تکمیل گردید. داده‌های به دست آمده، با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری مربوط، ارزیابی شد.

نتایج و بحث: طبق نتایج مطالعه‌ی حاضر، عوامل دموگرافیکی از قبیل سن، میزان استفاده از اینترنت در روز، سابقه‌ی خرید اینترنتی، عنوان شغلی و سابقه‌ی فعالیت داروسازان و سطح درآمد ماهیانه‌ی بیماران، می‌توانند بر میزان موافقت آن‌ها با این شیوه‌ی عرضه‌ی دارو اثر داشته باشند. هم‌چنین، مشخص گردید که به طور کلی، داروسازان آشنایی بیشتری با فعالیت این نوع داروخانه‌ها و خدمات مشاوره‌ای قابل ارائه در آن دارند. در مقابل، آشنایی بیماران با جوانب قانونی داروخانه‌های اینترنتی و لزوم نظارت قانونی بر این نوع داروخانه‌ها از منظر آنان، بیشتر است. در نهایت، بیماران ایرانی در مقایسه با داروسازان، موافقت بیشتری با عرضه‌ی اینترنتی دارو داشتند.

نتیجه‌گیری: می‌توان با استخراج قوانین و استانداردهای مرتبط با داروخانه‌های اینترنتی در کشورهای انگلیسی‌زبان و به کارگیری اطلاعات به دست آمده در حیطه‌ی تاثیر عوامل دموگرافیک بر میزان موافقت و تمایل بیماران به خرید اینترنتی و مزایا و معایب داروخانه‌های اینترنتی از منظر بیماران، با طراحی یک مدل کاربردی و کارآمد، به پیاده‌سازی فعالیت این نوع از داروخانه‌ها در ایران، امیدوار بود.

کلمات کلیدی: داروخانه‌ی اینترنتی، داروخانه‌ی شهری، مشاوره‌ی دارویی، قوانین فروش اینترنتی دارو

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲	۱-۱- اینترنت.....
۲	۱-۱-۱- تاریخچه و تغییرات اینترنت.....
۳	۱-۱-۲- تاثیرات اینترنت بر کیفیت زندگی.....
۵	۱-۱-۳- خدمات ارائه شده در اینترنت.....
۶	۱-۱-۴- اشتغال‌زایی و بازاریابی از طریق اینترنت.....
۷	۱-۱-۵- رضایت مندی کاربران از خدمات اینترنتی.....
۹	۱-۱-۶- اینترنت و خدمات سلامت.....
۱۱	۲-۱- داروخانه‌های اینترنتی.....
۱۳	۱-۲-۱- مزایای داروخانه‌های اینترنتی.....
۱۵	۲-۲-۱- معایب داروخانه‌های اینترنتی.....
۱۶	۲-۳-۱- قوانین و ضوابط تاسیس داروخانه‌های اینترنتی در سراسر جهان.....
۱۹	۲-۴-۱- داروخانه‌های اینترنتی در ایران.....
۱۹	۱-۴-۲-۱- شرایط راه اندازی داروخانه‌های اینترنتی.....
۲۰	۲-۴-۲-۱- وظایف مؤسس داروخانه‌های اینترنتی در ایران.....
۲۱	۳-۴-۲-۱- وظایف مسئول فنی در راه اندازی داروخانه اینترنتی.....
۲۱	۴-۴-۲-۱- داروخانه‌های اینترنتی فعال در ایران.....
۲۲	۵-۲-۱- قوانین استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی در کشورهای انگلیسی‌زبان.....
۲۶	۳-۱- اهمیت موضوع.....
۲۷	۴-۱- سابقه‌ی انجام طرح و بررسی متون.....
۳۵	۵-۱- تعریف واژگان.....
۳۶	۶-۱- دلایل انتخاب موضوع.....
۳۶	۷-۱- اهداف و فرضیات.....

- ۳۶-۱-۷-۱- اهداف.....
- ۳۶-۱-۷-۱- هدف کلی.....
- ۳۷-۱-۷-۲- اهداف اختصاصی.....
- ۳۸-۱-۷-۲- فرضیات یا سوالات.....

فصل دوم: مواد، دستگاه ها و روش

- ۴۰-۱-۲- روش تحقیق.....
- ۴۰-۲-۲- جامعه‌ی آماری.....
- ۴۱-۳-۲- حجم نمونه.....
- ۴۱-۴-۲- روش نمونه‌گیری.....
- ۴۱-۵-۲- روش اجرای تحقیق.....
- ۴۲-۶-۲- ابزار گردآوری اطلاعات.....
- ۴۳-۱-۷-۲- روایی (اعتبار).....
- ۴۴-۲-۷-۲- قابلیت اعتماد (پایایی).....
- ۴۴-۸-۲- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات.....
- ۴۵-۹-۲- قلمروی تحقیق.....
- ۴۵-۱-۹-۲- قلمروی موضوعی.....
- ۴۵-۲-۹-۲- قلمروی مکانی.....
- ۴۵-۳-۹-۲- قلمروی زمانی.....

فصل سوم: نتایج

- ۴۷-۱-۳- ویژگی‌های دموگرافیک افراد شرکت‌کننده در مطالعه.....
- ۴۷-۱-۳-۱- ویژگی‌های دموگرافیک داروسازان.....
- ۴۷-۱-۳-۱-۱- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب جنسیت.....
- ۴۸-۱-۳-۱-۲- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سن.....
- ۴۹-۱-۳-۱-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب عنوان فعالیت در داروخانه.....
- ۵۰-۱-۳-۱-۴- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سابقه‌ی فعالیت در داروخانه.....

- ۵۱-۱-۱-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب شهر محل خدمت.....
- ۵۲-۱-۱-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب میزان استفاده از اینترنت در روز.....
- ۵۳-۱-۱-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی.....
- ۵۳-۱-۲- ویژگی‌های دموگرافیک مراجعان داروخانه‌های شهری.....
- ۵۴-۱-۲-۱-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب جنسیت.....
- ۵۵-۲-۲-۱-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب سن.....
- ۵۶-۳-۲-۱-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب میزان درآمد.....
- ۵۷-۴-۲-۱-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب شهر محل اقامت.....
- ۵۸-۵-۲-۱-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب میزان استفاده از اینترنت در روز.....
- ۵۹-۶-۲-۱-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی.....
- ۶۰-۲-۲- یافته‌های توصیفی مرتبط با نظر شرکت‌کنندگان در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۶۰-۱-۲-۳- یافته‌های توصیفی مرتبط با نظر داروسازان در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۶۰-۲-۲-۳- یافته‌های توصیفی مرتبط با نظر مراجعان داروخانه‌ی شهری در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۶۷-۱-۲-۳- یافته‌های توصیفی مرتبط با نظر داروسازان در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۷۵-۳-۳- یافته‌های تحلیلی.....
- ۷۵-۱-۳-۳- بررسی تأثیر عوامل دموگرافیک (متغیرهای مستقل) بر میزان موافقت داروسازان با گزاره‌های پرسشنامه (متغیر وابسته).....
- ۷۵-۱-۱-۳-۳- بررسی تأثیر جنسیت بر میزان موافقت.....
- ۷۶-۲-۱-۳-۳- بررسی تأثیر سن بر میزان موافقت.....
- ۷۷-۳-۱-۳-۳- بررسی تأثیر عنوان فعالیت در داروخانه بر میزان موافقت.....
- ۷۷-۴-۱-۳-۳- بررسی تأثیر سابقه‌ی فعالیت بر میزان موافقت.....
- ۷۸-۵-۱-۳-۳- بررسی تأثیر شهر محل خدمت بر میزان موافقت.....
- ۷۹-۶-۱-۳-۳- بررسی تأثیر میزان استفاده از اینترنت در روز بر میزان موافقت.....
- ۷۹-۷-۱-۳-۳- بررسی تأثیر سابقه‌ی خرید اینترنتی بر میزان موافقت.....
- ۷۹-۲-۳-۳- بررسی تأثیر عوامل دموگرافیک (متغیرهای مستقل) بر میزان موافقت مراجعان داروخانه‌های شهری با گزاره‌های پرسشنامه (متغیر وابسته).....
- ۸۰-۲-۳-۳- گزاره‌های پرسشنامه (متغیر وابسته).....

- ۸۰-۳-۲-۱- بررسی تاثیر جنسیت بر میزان موافقت.....
- ۸۰-۳-۲-۲- بررسی تاثیر سن بر میزان موافقت.....
- ۸۱-۳-۲-۳- بررسی تاثیر میزان درآمد بر میزان موافقت.....
- ۸۲-۳-۲-۴- بررسی تاثیر شهر محل اقامت بر میزان موافقت.....
- ۸۲-۳-۲-۵- بررسی تاثیر میزان استفاده از اینترنت در روز با میزان موافقت.....
- ۸۳-۳-۲-۶- بررسی تاثیر سابقه‌ی خرید اینترنتی بر میزان موافقت.....
- ۳-۳-۳- مقایسه‌ی نظرات داروسازان و مراجعان داروخانه‌ی شهری در ارتباط با جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۸۳-۳-۳-۱- مقایسه‌ی نظرات داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری در ارتباط با محتوای کلی پرسشنامه.....
- ۸۴-۳-۳-۲- مقایسه‌ی میزان آشنایی کلی داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری با داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۸۵-۳-۳-۳- مقایسه‌ی میزان آشنایی داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری با جوانب قانونی داروخانه‌های اینترنتی و لزوم نظارت بر این نوع داروخانه‌ها از منظر آن‌ها.....
- ۸۶-۳-۳-۴- مقایسه‌ی میزان اعتماد داروسازان و مراجعان داروخانه‌ی شهری به خدمات و کالاهای ارائه شده در داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۸۷-۳-۳-۵- مقایسه‌ی میزان آشنایی داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری با خدمات مشاوره‌ای قابل ارائه در داروخانه‌های اینترنتی.....

فصل چهارم: بحث و نتیجه گیری

- ۹۱-۴-۱- بحث.....
- ۹۱-۴-۱-۱- بررسی ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان در مطالعه.....
- ۹۱-۴-۱-۱-۱- ویژگی‌های دموگرافیک داروسازان.....
- ۹۱-۴-۱-۱-۲- ویژگی‌های دموگرافیک مراجعان داروخانه‌ی شهری.....
- ۹۱-۴-۱-۲- بررسی یافته‌های توصیفی مرتبط با نظر شرکت‌کنندگان در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....

- ۹۱-۴-۱-۲-۱- بررسی یافته‌های توصیفی مرتبط با نظر داروسازان.....
- ۹۳-۴-۱-۲-۲- بررسی یافته‌های توصیفی مرتبط با نظر مراجعان داروخانه‌ی شهری.....
- ۹۶-۴-۱-۳- بررسی تاثیر عوامل دموگرافیک بر میزان موافقت با عرضه‌ی دارو به صورت اینترنتی.....
- ۹۶-۴-۱-۳-۱- بررسی تاثیر عوامل دموگرافیک بر میزان موافقت داروسازان با داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۹۷-۴-۱-۳-۲- بررسی تاثیر عوامل دموگرافیک بر میزان موافقت بیماران با داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۹۴-۱-۴- مقایسه‌ی نظرات داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری در ارتباط با جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۱۰۰-۴-۱-۴-۱- مقایسه‌ی میزان موافقت کلی داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری با داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۱۰۰-۴-۱-۴-۲- مقایسه‌ی میزان آشنایی کلی داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری با داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۱۰۴-۳-۴-۱-۴- مقایسه‌ی میزان آشنایی داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری با جوانب قانونی داروخانه‌های اینترنتی و لزوم نظارت بر این نوع داروخانه‌ها از منظر آن‌ها.....
- ۱۰۴-۴-۱-۴-۴- مقایسه‌ی میزان اعتماد داروسازان و مراجعان داروخانه‌ی شهری به خدمات و کالاهای ارائه شده در داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۱۰۴-۵-۴-۱-۴- مقایسه‌ی میزان آشنایی داروسازان و مراجعان داروخانه‌های شهری با خدمات مشاوره‌ای قابل ارائه در داروخانه‌های اینترنتی.....
- ۱۰۲-۴-۲- نتیجه‌گیری.....
- ۱۰۳-۴-۳- پیشنهادات.....
- ۱۰۳-۴-۱-۳- استانداردهای قابل استخراج از قوانین اداره‌ی داروخانه‌های اینترنتی در کشورهای انگلیسی‌زبان.....
- ۱۰۴-۴-۳-۲- ارائه‌ی یک مدل کاربردی و کارآمد در خصوص عرضه‌ی اینترنتی داروها.....
- ۱۰۵-۴-۳-۳- استراتژی‌های قابل استفاده در ارائه‌ی خدمات دارویی به صورت اینترنتی.....
- ۱۰۶-۴-۴- محدودیت‌های مطالعه.....
- ۱۰۸- فهرست منابع.....
- ۱۱۵- پیوست‌ها.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۱- قوانین و استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی در کشور استرالیا.....	۲۲
جدول ۲-۱- قوانین و استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی در کشور بریتانیا.....	۲۳
جدول ۳-۱- قوانین و استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی در کشور کانادا.....	۲۵
جدول ۴-۱- قوانین و استانداردهای داروخانه‌های اینترنتی در کشور آمریکا.....	۲۵
جدول ۱-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب جنسیت.....	۴۷
جدول ۲-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سن.....	۴۸
جدول ۳-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب عنوان فعالیت در داروخانه.....	۴۹
جدول ۴-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سابقه‌ی فعالیت در داروخانه.....	۵۰
جدول ۵-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب شهر محل خدمت.....	۵۱
جدول ۶-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب میزان مصرف اینترنت در روز.....	۵۲
جدول ۷-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی.....	۵۳
جدول ۸-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب جنسیت.....	۵۴
جدول ۹-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب سن.....	۵۵
جدول ۱۰-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب میزان درآمد.....	۵۶
جدول ۱۱-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب شهر محل اقامت.....	۵۷
جدول ۱۲-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب میزان مصرف اینترنت در روز.....	۵۸
جدول ۱۳-۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی.....	۵۹
جدول ۱۴-۳- توزیع فراوانی نظرات داروسازان در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....	۶۰
جدول ۱۵-۳- توزیع فراوانی نظرات بیماران در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی.....	۶۸
جدول ۱۶-۳- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان با گزاره‌ها بر حسب جنس.....	۷۵
جدول ۱۷-۳- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان با گزاره‌ها بر حسب سن.....	۷۶

- جدول ۳-۱۸- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان با گزاره‌ها بر حسب عنوان فعالیت در داروخانه ۷۷
- جدول ۳-۱۹- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان با گزاره‌ها بر حسب سابقه‌ی فعالیت در داروخانه... ۷۷
- جدول ۳-۲۰- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان با گزاره‌ها بر حسب شهر محل خدمت..... ۷۸
- جدول ۳-۲۱- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان با گزاره‌ها بر حسب میزان استفاده از اینترنت در روز ۷۹
- جدول ۳-۲۲- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان با گزاره‌ها بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی..... ۷۹
- جدول ۳-۲۳- بررسی میانگین امتیاز موافقت بیماران با گزاره‌ها بر حسب جنسیت..... ۸۰
- جدول ۳-۲۴- بررسی میانگین امتیاز موافقت بیماران با گزاره‌ها بر حسب سن..... ۸۰
- جدول ۳-۲۵- بررسی میانگین امتیاز موافقت بیماران با گزاره‌ها بر حسب میزان درآمد ماهیانه..... ۸۱
- جدول ۳-۲۶- بررسی میانگین امتیاز موافقت بیماران با گزاره‌ها بر حسب شهر محل اقامت..... ۸۲
- جدول ۳-۲۷- بررسی میانگین امتیاز موافقت بیماران با گزاره‌ها بر حسب میزان استفاده از اینترنت در روز ۸۲
- جدول ۳-۲۸- بررسی میانگین امتیاز موافقت بیماران با گزاره‌ها بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی..... ۸۳
- جدول ۳-۲۹- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان و بیماران با محتوای کلی پرسشنامه..... ۸۴
- جدول ۳-۳۰- نتایج آزمون t با ۲ گروه مستقل برای مقایسه‌ی نظرات داروسازان و بیماران در ارتباط با محتوای کلی پرسشنامه..... ۸۴
- جدول ۳-۳۱- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان و بیماران با گزاره‌های مربوط به متغیر میزان آشنایی کلی با داروخانه‌های اینترنتی..... ۸۵
- جدول ۳-۳۲- نتایج آزمون t با ۲ گروه مستقل برای مقایسه‌ی میزان آشنایی کلی داروسازان و بیماران با داروخانه‌های اینترنتی..... ۸۵
- جدول ۳-۳۳- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان و بیماران با گزاره‌های مربوط به متغیر میزان آشنایی با جوانب قانونی داروخانه‌های اینترنتی و لزوم نظارت بر آن‌ها..... ۸۶
- جدول ۳-۳۴- نتایج آزمون t با ۲ گروه مستقل برای مقایسه‌ی میزان آشنایی داروسازان و بیماران با جوانب قانونی داروخانه‌های اینترنتی و لزوم نظارت بر آن‌ها..... ۸۶

جدول ۳-۳۵- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان و بیماران با گزاره‌های مربوط به متغیر میزان اعتماد به خدمات و کالاهای ارائه شده در داروخانه‌های اینترنتی..... ۸۷

جدول ۳-۳۶- نتایج آزمون t با ۲ گروه مستقل برای مقایسه‌ی میزان اعتماد داروسازان و بیماران به خدمات و کالاهای ارائه شده در داروخانه‌های اینترنتی..... ۸۷

جدول ۳-۳۷- بررسی میانگین امتیاز موافقت داروسازان و بیماران با گزاره‌های مربوط به متغیر میزان آشنایی با خدمات مشاوره‌ای قابل ارائه در داروخانه‌های اینترنتی..... ۸۸

جدول ۳-۳۸- نتایج آزمون t با ۲ گروه مستقل برای مقایسه‌ی میزان آشنایی داروسازان و بیماران با خدمات مشاوره‌ای قابل ارائه در داروخانه‌های اینترنتی..... ۸۸

فهرست شکل‌ها و نمودارها

- نمودار ۳-۱- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب جنسیت..... ۴۷
- نمودار ۳-۲- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سن..... ۴۸
- نمودار ۳-۳- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب عنوان فعالیت در داروخانه..... ۴۹
- نمودار ۳-۴- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سابقه‌ی فعالیت در داروخانه..... ۵۰
- نمودار ۳-۵- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب شهر محل خدمت..... ۵۱
- نمودار ۳-۶- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب میزان استفاده از اینترنت در روز..... ۵۲
- نمودار ۳-۷- توزیع فراوانی داروسازان بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی..... ۵۳
- نمودار ۳-۸- توزیع فراوانی بیماران بر حسب جنسیت..... ۵۴
- نمودار ۳-۹- توزیع فراوانی بیماران بر حسب سن..... ۵۵
- نمودار ۳-۱۰- توزیع فراوانی بیماران بر حسب میزان درآمد..... ۵۶
- نمودار ۳-۱۱- توزیع فراوانی بیماران بر حسب شهر محل اقامت..... ۵۷
- نمودار ۳-۱۲- توزیع فراوانی بیماران بر حسب میزان مصرف اینترنت در روز..... ۵۸
- نمودار ۳-۱۳- توزیع فراوانی بیماران بر حسب سابقه‌ی خرید اینترنتی..... ۵۹
- نمودار ۳-۱۴- توزیع فراوانی نظرات داروسازان در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی..... ۶۷
- نمودار ۳-۱۵- توزیع فراوانی نظرات بیماران در مورد جوانب مختلف داروخانه‌های اینترنتی..... ۷۳
- شکل ۴-۱- طرح شماتیک روند ارائه‌ی خدمات در داروخانه‌های اینترنتی..... ۱۰۴

فهرست علائم و اختصارات

ISPs: Internet Service Providers

GPhC: General Pharmaceutical Council

NABP: National Association of Boards of Pharmacy

VIPPS: Verified Internet Pharmacy Practice Sites

NAPRA: National Association of Pharmacy Regulatory Authorities

CIPA: Canadian International Pharmacy Association

OTC: Over-The-Counter drug